Ч. 100 (10.777). Львів, неділя 9. травня 1926. Poсztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів. Ринок ч. 10. II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло". Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 153 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Кріза польського уряду.

Провал Вітоса. — Безсилля Хієно-Пяста. — Лівиця на горизонті.

Варшава, 7. травня 1926.

Президент Войцсховський спробував іще раз поручити місію утворення уряду Вітосові. Вітос конферував із партіями, щоби зорієнтуватися про їх становище. Насамперед конферував із представниками ППС. Вони заявили, що коли уряд не признає їх санац. програми за основу ділання, будуть до такого уряду в найгострійшій опозиції. Представники инших партій конферували окремо з Вітосом. Предст. Жид. Клюбу зробили залежним своє відношення від виконання жид. домагань. Опісля Вітос переговорював зі Скшинським у справі обняття ним теки мін. загр. справ. Мін. Скшинський дав вимиваючу відповідь. Потім Скшинський конферував із марш. Ратаєм. Мін. вн. справ мав би був обняти представник ХД., військових справ один із генералів: Мальчевський, Маєвський або Юнг. Вже розійшлися були чутки, що Вітосові вдалося побороти труднощі, вже мав їхати до Бельведеру з готовою листою кабінету, а цей оптимізм показався передчасним. Після конференції з марш. Ратаєм, Скшинський відмовився взяти участь в уряді Вітоса. Тому Вітос явився у Бельведері, де заявив през. Войцсховському, що зрікається порученої йому місії.

Після повороту з Бельведеру пос. Вітос зложив представникам преси заяву, в якій каже, що вже був поборов труднощі, уложив листу кабінету, порозумівся щодо програми майбутнього уряду. При закінченні тих праць Скшинський заявив, що при умовинах, які витворилися й гострій опозиції ППС, мусить відкликати свою згоду на становище мін. загр. справ. Тому що то особово дуже важна ділянка, що безперервність у загран. політиці вважає В. дуже важною, зогляду на цю постанову Скшинського вважає неможливим предложити листу президентові. Після повороту Вітоса з Бельведеру президент запросив до себе марш. сойму Ратая.

Марш. Ратай радив президентові покликати когось із представників лівиці. През. рішився поручити місію утворення уряду представникові бльоку лівиці пос. Маркові (ППС.). През. покликав до Бельведеру пос. Марка. Пос. Марек заявив, що відповідь дасть у суботу. В суботу рано скличуть засідання президії чотирох клюбів лівиці, на якім предложать пропозицію президента.

Ґенеральний страйк в Анґлії.

Криваві сутички в Ґлєзґоні і Льондоні. — Ранені. — Арештування. — Змагання до закінчення страйку. — Непримиримість воюючих сторін. — Англійські ґазети в Парижі.

Льондон, 7. травня 1926.

З Льондону доносять:

У східній дільниці Ґлєсґова дійшло до сутичок. Було багато ранених. Сплюндровано кілька магазинів обуви і реставрацію. Товпа заатакувала трамваєву ремізу, одначе поліція відперла атакуючих. Арештовано 66 осіб.

В полудневосхідній частині Льондону вибухли дня 6. ц. м. вечером сутички. Піша й кінна поліція зробила ужиток з оружя. Багато осіб ранених.

Уряд старається сяк-так наладнати транспорт товарів, чому перешкаджають страйкарі.

Англійські часописи, як „Daily Mail", виходять у Парижі і перевозять їх літаками.

Північна Ірляндія хвилево відтята.

В багатьох пристанях бюрові урядники ладують багажі пасажирів.

Міські й дальші порти обслуговують добровольці. Можна бачити елегантських людей, що замітають стайні й миють підлоги.

Протестантський епископ Льондону віддав свою палату як невтральний терен для переговорів із страйкарами. Взагалі всі віроісповідні громади взивають до піднятя переговорів. Одначе не видно признак завішення оружжя, яке, як думають, прийде несподівано.

„British Worker" подає відповідь конгресу тредюніонів та відозву премієра Болдуіна. Відповідь стверджує готовість відновлення переговорів у кожній хвилині, одначе відкидає пропозицію цофнення без застережень приказу ґенерального страйку.

Останній урядовий комунікат доносить, що Льондон має достаточну кількість засобів поживи а також транспортових средств, одначе страйкарі перешкоджують в розділюванні поживи. Всі старання, звернені проти свободи руху, будуть здавлювані. Воєнна маринарка виявляє успішну поміч.

Бюро Райтера доносить, що уряд відкинув усяку співпрацю з організаторами страйку.

Офензива в Мароку.

Французи й Еспанці далі воюють з Ріфенцями.

Париж, 7. травня 1926.

Поодинокі команди одержали телефонічно вказівки в справі відновлення офензиви. Абд-ель-Крім поробив приготування не лише до оборони, але й до наступу. Нач. команда еспанських військ є вже в Альгусемас. В околиці Цевти і Мелілі Еспанці сконцентрували понад 50 тисяч вояків. При берегах стоїть сторожа 12 воєнних кораблів і 3 шпитальні. Оден із міністрів Абд-ель-Кріма заявив предст. „Матена", що Ріфенці радше згинуть, як мали би прийняти французькі умовини.

Боротьба в Німеччині.

Недовіря для канцлера.

Берлін 7. травня 1926.

Райхстаг відкинув внесок соціялістів і комуністів про вивласнення без відшкодування родин б. пануючих.

В звязку з розпорядком уряду про національні краски, соціялістична фракція зголосила інтерпеляцію, а також зголосила внесок недовіря для канцлера. Цей внесок буде обговорюваний на пленумі правдоподібно вівторок.

Демократичні часописи твердять, що демократи будуть голосувати за внеском соціялістів. Ще не є відоме становище центра.

Часописи розважають можливість розвязання райхстагу на випадок ухвалення вотум недовіря канцлерови.

Італійські фашисти приготовлюються до війни.

Італійський парлямент приняв військовий буджет. Посол Ґереко, фашист, при обговорюванню буджету ствердив, що треба числитися з можливістю війни, яка скорше чи пізніше вибухне. Треба бути до неї приготованим.

Пос. Ґереко далі згадав, що ґенеральний секретар мін. війни Калєро ствердив, що в найблищих 10 роках вибухне війна. Безнастанні неспокої на Балкані, непевна ситуація в Росії і егоїстичне удержування господарчого монополю деякими великими державами, дають поважні причини до воєнних побоювань.

Запрошення на 7-му сесію Союза Народів.

Предсідник Ради Союза Народів гр. Іші розіслав запрошення на сему сесію зборів Союза Народів. Сесія пічнеться 6. вересня ц. р. На денному порядку є 22 внесення в справі збільшення членів Ради С. Н. і внесення про прийняття Німеччини в члени Союза Народів.

Мадярські фальшівники.

7. V. почалась у Будапешті розправа гр. Віндішгреца і тов. за фальшування 1000-франківок. Надоші, дир. поліції, зізнав, що Віндішгрец виявив йому тому чотири роки плян фальшування грошей для патріотичних цілей з причини недостачі засобів. Порозумілися і мали все держати в тайні. Віндішгрец не почувається до вини, бо ділав з патріотичних мотивів. На підприємство видав девять і пів міліярда паперових корон. Дир. картографічного інститута Гайтс не почувається до вини, бо ділав з патріотизму. Не хоче зрадити, хто питав його, чи можна фабрикувати в інституті банкноти.

Біржа.

Америк. дол. 10·60 — 10·65, канад. дол. 10·50 — 10·55, чеські кор. 0·26.50 — 0·26.75, леї [illegible] — [illegible], франки фр. 0·31·00 — 0·31·50, фр. швайц. 1·75 — 1·80, англ. фунти 47·00 — 47·50.

На біржі появилася перша трансакція в червоній пшениці нового збору. Платили дльоко Стоянів 37·35 зол. з реченцем доставн до 15. вересня. Зрештою положення без зміни, подача дорівнює попитові, ціни трохи сильніші. Тенденція зашкова, за виїмкою паст. ячменю. Настрій оживлений.

Ціни оціночні без трансакції: пшениця біла 48—50, пшениця червона 51—53, жито 20·75—27·75, ячмінь пастівний 24—25, овес [illegible]—32·50, гречка [illegible]—32·00.

Захитані основи.

Львів, 8. травня 1926.

Після вчорашніх оптимістичних звісток про нові мирні переговори між англійським урядом і керманичами загального страйку, прийшли спростування. Виявляється, що ці звістки передчасні. Страйк продовжується і йде по похилій площі подій, які його зродили, сильніших, ніж твереза думка та льогічні аргументи посередників мира. Анґлія, — писав „Таймс" у вступній статті напередодні страйку, який уперше за довгі десятки літ спаралїжував вихід у світ цієї величезної ґазетної плахти — находиться під загрозою домашньої небезпеки, найбільшої від упадку Стюартів!

Холоднокровний Англієць не кидає такого порівнання на вітер. Важкі слова прориваються в нього у мент справжньої, важкої небезпеки, в мент, коли ті східні вітри, з якими давали собі раду до цього часу найбільше досвідчені керманичі світового моря, принесли до британського острова борвій, що одною хвилею може залити вікові здобутки держави. Єдина щілина в повоєнній будівлі британської імперії — безробіття, яке не в силі було захитати в Англії найбільше болючим місцем Европи, фінансами, ця єдина щілина захитала нині усією державною будівлею. Економічний конфлікт зріс до клясової боротьби, а клясова боротьба до світового конфлікту. Ніяка европейська держава не має спеціяльних симпатій до Англії, як до опікунки долею Европи, на яку британський лев глядів з поза моря або пажерливим або байдужим зором. Таких симпатій не мала і царська Росія, коли захиталась у підставах свого феодально-імперіялістичного ладу. А проте, коли революційна стихія пронеслась над могутньою державою з ревом хуртовини, якої ніхто не в силі стримати—весь европейський суходіл відчув на собі наслідки землетрусу і злякано, зі запертим віддихом ловить вісти з того боку каналу.

Англія, а з нею найближчі та найдальші сусіди здають собі справу, що нинішній ґенеральний страйк може спалахнути пожежою, яку треба буде душити хвилями моря, хуртовиною рівною щодо сили світовій війні.

В історії розвитку народів і держав є моменти, яких не можна оминути хитрою дипльоматичною грою або пів-засобами; є небезпеки, які можна перемогти, тільки ставши на них у весь ріст. Між нинішнім конфліктом англійського робітництва з урядом і причинами російської революції нема майже ніяких анальоґій. Англійський робітник не бореться за високу ідею свободи, якою користується давно повніше, ніж инші вільні народи, ні за ідею всесвітньої революції в імя братерства народів або визволення всіх поневолених; він приступив до боротьби, мов шаховий грач, який — зробивши хід за ходом, дійшов до ситуації, в якій треба перервати гру або прийняти всі її льогічні наслідки.

Англійський уряд, зваживши всі мотиви, мусів пригадати собі ті моменти російської революції, коли російський уряд, даючи щораз більші докази нерішучости та залякання, не мав сміливости взяти на се-

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане редакція не відповідає.

трального критика висуває цілу низку спеціяльних домагань. Ясно, що ці домагання та самі функції критики залежні в ріжних краях від своєрідних умовин, які не можна вирішити при помочі міжнародньої організації.

— **В Томину Неділю** дня 9. травня с. р. відбудеться традиційне Богослужения і роздання братям Артоса. Прошу о численну участь — Д-р Ст. Федак.

— **Концерт „Львівського Бояна"** при співучасти Вп. п.п. М. Сабат-Свірської, Р. Перфецького і М. Вольфстааля відбудеться в суботу дня 15. травня ц. р. в год. 7·30 вечером в салі „Народнього Дому". В програму концерту входять нові хоральні, сольові та інструментальні твори наших композиторів: Барвінського, Леонтовича, Людкевича, Степового, Стеценка. З уваги на те концерт стає дуже інтересним, тимбільше що виконання поодиноких сольових і хоральних точок програми так хорами як солістами піднесе значно його мистецький рівень. Надіємося, що наша муз. публика явиться численно.

— **Помер** довголітний заст. голови жидівської віроісповідної громади у Львові, Маврикій Рапапорт, відомий жидівський філянтроп, у 65 р. життя.

— **„Над безоднею"** пєсу, яка захопила усе наше громадянство, виставить театр в найблизшім часі в Перемишлі, Дрогобичі, Бориславі, Золочеві і Тернополі. В Перемишлі вистава цеї пєси в понеділок 10. с. м. У виставах візьме участь п. С. Федорцева.

Дописи.

Гуцульщина. (*Віче в Косові.*) Дня 14. квітня ц. р. відбулося в Косові віче в справі організації лісових робітників-бутинарів і дарабників. І нині разом — на втіху москвофілам — комуністи, криючись поза плечі других, перебирали бесідниками, стараючись внести заколот, бо це... найлекша і цілком безпечна діяльність — поза пару відозвами розділеними ними на безлюдді. Диве диво: кругом — може як ніде — діється стільки лайдацтв, стільки надужить „ржондових, саморжондових і обивательських" чинників, але для наших доморослих комуністів корінь лиха — лежить в українських вічах, яких з тугою вичікувала Гуцульщина по стільки літах воєнного, а головно повоєнного лихоліття, завершеного карними експедиціями.

Наші „комуністи" — виходить — уважають організацію бутинарів і дарабників своїм монополем. Нічого проти того не маємо, алеж досі не кинули вони й пальцем, щоб поліпшити положення згаданих робітників. Воно й не диво: для місцевих комуністів, переважно добре ситуованих, тяжко приходиться відчувати крайну нужду бутинарів і дарабників, які своєю кервавицею, своїм гарівним потом наповняють бездонні гаманці горстки чужинних експльоататорів (румунських Жидів і хрещених „католиків"), а їхні родини примірають з голоду на чирку — і то за тяжку працю з нараженням власного життя по крутих карколомних дебрах чорногірських та по гострих закрутах і вирах бистрого Черемошу. А може, може воно й ліпше так для їхніх високих цілей?

Здавалося би, що по останнім дешевенькім виступі (14. IV.) — хочаб для самої послідовности — візьмуться вони до організації тихже визискуваних немилосердно темних бутинарів і дарабників, щоби поправити їхне незавидне положення. Тимбільше, що усунулись суперники, для яких важно, щоб перевести організацію, а хто її переведе — це річ другорядна. Та досі пусто і глухо... Певно громадять енергію, яку вкладуть на новім українськім вічу... А тимчасом „спулка" в Кутах, зорієнтувавшись в положенню, горожиться і гронить спроваджуванням дешевого румунського робітника. Так то виглядає комуністична поміч для бутинарів і дарабників...

В. О.

Відозви й комунікати.

До всіх філій і читалень Товариства „Просвіта".

Відозва Комітету для влаштування 10-літної річниці смерти Івана Франка вже вийшла. Навязуючи до неї, Головний Виділ заряджує слідуюче:

1) Філії і Читальні дадуть почин до створення повітових і місцевих комітетів для переведення свята і збірок на будову нагробника на могилі Івана Франка.

2) В укладанню програми святкування провідними будуть точки, які зазначені у відозві Комітету з 21. IV. 1926 р., при чому бажана ініціятива, достроєна до лінії змагань Головного Комітету.

3) З усіми письмами, запитами, замовленнями на вибір з творів Франка, на значки належить звертатись до секретаріяту Головного Комітету (Ринок ч. 10. II. пов.).

У Львові, 5. травня 1926.

За Головний Виділ Товариства „Просвіта". *М. Галущинський* в. р. голова. *В. Мудрий* в. р. секретар.

* * *

До всіх установ і комітетів, котрі будуть займатися влаштуванням 10-літної річниці смерти Івана Франка.

До Головного Комітету зголошувати негайно:

1) Яку кількість значок замовляє Комітет (установа)?

2) Яку кількість вибору з творів Франка і життєпису замовляє Комітет (установа) для поширення і кольпортажі?

У Львові, дня 5. травня 1926 р.

Головний Комітет. (Львів, Ринок 10. II.).

Поклик до воєнних інвалідів.

В сучасній господарській кризі, яку переживає польська держава, дуже понурою представляється картина життя численних воєнних інвалідів. До цього часу далеко не всі інваліди б. австрійської (як і російської) армії одержують належні їм державні ренти. На основі інвалідського закону з 18. III. 1921 р. арт. 24. повинні були воєнні інваліди (крім інвалідів У. Гал. Армії, яких згаданий закон не признає за воєнних інвалідів) до дня 1. V. 1922 р. зареєструватися в П. К. У. Одначе це розпорядження залишилося невідомим загалові інвалідів, наслідком чого значна їх частина (коли не більшість!) не зареєструвалась і не може вже зареєструватись та користати з належних прав. Буква закону, якої влада придержується, є дуже кривдячою для обездолених жертв війни, які не мають ні сили ні спроможности заробити собі на життя. В попередніх роках злидні не віддамося так до живого, як тепер, і не всі інваліди озвалися на наш заклик до реєстрації в нашім Товаристві. Ми встигли зареєструвати біля 450 австрійських інвалід. Щоби Українська Парляментарна Репрезентація могла порушити інвалідську справу в соймі, необхідно зібрати потрібний статистичний матеріял. Тому просимо всіх інвалідів австр. армії донести нам: 1) чи інвалід зареєстрований в ПКУ.; 2) як не зареєстрований, то чому; 3) чи має інвалідські документи; 4) чи побирає ренту і чи сталу; 5) чи побирав ренту, а потім її здержано, — чому і коли це сталося; 6) який відсоток утрати працездатности признала йому військово-лікарська комісія за Австрії і 7) який відсоток за Польщі.

При цій нагоді нагадуємо, що число зареєстрованих у нас інвалідів У. Гал. Армії ще не повне й ми маємо все нові зголошення. Треба подбати, щоби всі без виимку інваліди УГА. зареєструвалися в нашім Т-ві. Це треба робити листовно, через почту, а не їздити особисто зазвичайно, бо таких марно витрачених грошей наше Т-во не буде поконувати. Просимо також не забувати подавати нам звістки про смерть інвалідів УГА., щоби можна було вмістити в пресі відповідну згадку про наших героїв.

Канцелярія Укр. Краєв. Товариства опіки над інвалідами. Львів, вул. Руська ч. 3|II.

Оповістки.

Український хор під управою Дм. Котка.

9. V. Дрогобич.
10. V. Борислав.
11. V. Стрий.
12. V. Стрий.

Початок о годині 8·30 вечером. Ціни скрізь знижені. 1659 4—?

З Львівського Клюбу Ситківкарів.

1) Л. К. С. улаштовує для своїх членів курси гри в ситківку: а) для початкуючих від 10-го травня, які будуть відбуватися щоденно на ситківкових токах при вул. Супінського ч. 21. від год. 6·30 — 10 рано, б) доповнюючий курс для граючих від 30-го квітня на ситківкових токах Сокола-Батька при Стрийській рогатці, які будуть відбуватися щоденно від год. 4—6 попол., 2) Членські виказки можна відбирати кожного дня в фірмі „Спорт" вул. Оссолінських ч. 6., 3) Членам Л. К. С., тільки за оказанням членської виказки прислуговує знижка вписового на ситківкових токах при вул. Супінського ч. 21 і Сокола-Батька при Стрийській рогатці, 4) Клюбові ракети можна випозичати на згаданих токах у п. адміністратора, 5) В середу дня 12-го травня ц. р. відбудуться н а р а д и і с х о д и н и членів Л. К. С., на яких відчитає Вп. п. д-р Гасовський відчит на тему „Наша ситківка". Сходини відбудуться в год. 18·30, в домівці Верховної Пластової Команди при вул. Блаженській ч. 18. Гостей раді, 6) В днях 22, 23, 24 і 25-го травня відбудуться на ситківкових токах Сокола-Батька внутрішньо-клюбові класифікаційні ситківкові змагання. Письменні зголошення складати на руки Вп. п. Ю. Віндиковського (Оссолінських 6.) до дня 18-го травня до 18. год. — За Львівський Клюб Ситківкарів: Інж. *Л. Шепарович*, голова, *Т. Франко*, секретар.

Громадяне! Одинока українська школа міська ім. М. Шашкевича у Львові святкує цього року 40 літ. ювилей свого існування. Ця школа має велике культурне значіння для громадян м. Львова, бо виховала до тепер і дала освіту більш як 10.000 членам української суспільности. Тому-то всіх наших громадян повинен цікавити повний образ розвитку цієї школи на протязі 40 літ. Окремий горожанський комітет кінчить складати історію розвитку згаданої школи і хоче подати її та не домагається більших коштів. Отже звертаємось до свідомих Горожан, а спеціяльно до бувших учеників цеї школи з проханням скласти датки на таку культурну ціль — у книгарні У. П. Т. вул. Руська, до рук управительки книгарні. — За Комітет: *О. А. Стефанович, д-р Ст. Федак.*

Прогулька „Плая" в неділю 9. ц. м. через Пасіки до Винник. Веде інж. Мудрак. Збірка о год. 9·30 рано при послідній трамваєвій стації коло промислової школи. Поворот пополудни залізницею з Винник або пішки. 1—1

Дрібні оголошення.

НАПРАВА годинників під управою фахових сил швайцарських подагоджує Гутерман Сикстуська 14. По стінні годинники посилаю домів. 1679 б) 3—?

1-ЗОЛ. коштує кожда золотнича направа у Гутермана Сукстуська 14. 1679 3-?

В ЗАЛІЩИКАХ є на продаж реальність з мурованим домом і півтора морґовим мореловим городом за ціну 6.000 дол. По ближчі інформації належить звертатися до Вп. п. д-ра Барвінка адвоката в Заліщиках. 1678 3—3

ВДОВА або сирота по священику, уміюча варити і занятись домовим господарством у священика на селі зводить подати услів. Уряд парохіяльний Дорогів, п. Войнилів. 1690 2—3

ІНСТРУКТОРКА з учительською практикою потрібна негайно до дівчинки з II. кл. народної з поданням услівій. Гр.-кат. Уряд парох. Шишківці п. Королівка біля Борщева. 1688 2—2

РУТИНОВАНОГО концепієнта пошукує д-р Теодор Михайлівський адвокат в Жовкві. Посада до обняття від дня 1. червня ц. р. Услів після умови. 1687 2-2

ХТО дав би наклад на книжки, світлини і гороскопи і гадання ... зволить повідомити ем. проф. Пала Бачиха Львів 15. 1681 2—3

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Присилайте передплату!

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло" З друкарні Видавничої Спілки „Діло" Львів Ринок ч. 10.

Італійський уряд приготовляє розвязання парляменту, на підставі проєкту підсекретаря внутрішніх справ Федерцоні.

Французький франк знову обнизився. Французька опінія добачує в цьому хитру гру Англії, Італії та Бельгії, що випродують французьку валюту в обороні власної.

Рифенці зірвали мирні переговори з Французами та Еспанцями, заявивши, що не можуть згодитись на принцип нерівної виміни полонених і видадуть за кожних 50 своїх лише 50 Французів і Еспанців.

Подорож Муссоліня до Триполісу дає привід французькій пресі підозрівати, що Італія приготовляє атаку на Туніс, де вислала багато своїх генералів, а на морі організує маневри фльоти.

У Нікараґуї, південно-американській республиці, вибухла революція. Проголошено воєнний стан. Зєдинені Держави вислали один кружляк для оборони власних інтересів.

У Будапешті почався процес проти князя Людвика Віндішгреца, обвинуваченого в фальшуванні грошей та документів.

Від Видавництва.

Слово до наших передплатників, читачів і прихильників.

З нинішнім днем переводимо деякі уліпшення та технічні зміни в нашому органі. Перш усього закидаємо старе письмо, яке — так сказатиб — через свою підтоптаність справляло великі труднощі шан. читачам, а вводимо нове. Особливо дрібний друк („петіт"), на який чулося безнастанні нарікання з боку старших віком читачів, заступаємо новим, а одночасно по можности обмежуємо користування ним. Часто можна почути голоси в тому напрямі, щоби взагалі позбутися дрібного письма. З огляду на невеличкий обєм нашого органу є це під теперішню пору неможливе, бо дрібний друк вміщує багато матеріялу (майже вдвоє стільки, що більший тзв. гармонд). Поруч з тим редакція буде присвячувати більше уваги інформаційному відділові нашого органу. З тією метою переведено внутрішню реорганізацію та пороблено всі заходи, щоби наш орган був — наскільки на це дозволяє обєм — справжнім щоденником. Одночасно, не зважаючи на досить скрутні матеріяльні умови видавництва, поширено сітку постійних кореспондентів. Під теперішню пору наш орган розпоряджає постійними кореспондентами в таких важних осередках: Варшава (І. Кедрин), Прага (два кореспон.), Ужгород (Ксенич), Берлін (З. Кузеля), Льондон, Брюссель, Париж (В. Левицький), Білгород (Анський), Віденъ, Філядельфія. Крім того редакція робить заходи в справі придбання постійних кореспондентів в Харкові і Римі. Редакції вдалось теж притягнути до співпраці визначних діячів на полі політики, економії, культури й літератури. Словом: редакція зробила все можливе, щоби „Діло" поставити в ряді поважних, інформаційно і технічно вивінуваних щоденників. Та — зовсім зрозуміло — нам ще далеко до того, щоби заспокоїти всі, постійно зростаючі потреби нашого громадянства. На цьому шляху зустрічаємо три перепони: невеличкий обєм, фактично приноровлювану до нас превенційну цензуру і слабий контакт нашої провінції з одиноким українським щоденником. Перша перепона не дозволяє нам вичерпуючо і в час освітлювати політичні події, завести постійний економічно-господарський відділ і постійний белєтристичний фейлєтон та вдержати систематичний огляд преси української, польської й закордонної; друга перепона значно опізнює появу щоденника і не дає змоги — з огляду на слабу відпорність нашого міського елєменту і „замилування" до польської „сензаційної" преси — успішно конкурувати з тією пресою і витрутити з рук українського читача ворожі органи; третя перепона це недостача рухливости і незрозуміння актуальности і — так сказати — пропорціональности подій у наших провінціональних діячів. Це спричинює часто нашу непоінформованість про життя і події на провінції (клясичним зразком цього є хоч би відомі кріваві події в Стрию і глуха мовчанка стрийських діячів). Крім того провінціональні кореспонденти залюбки розписуються довго і дуже загально, не жаліючи різких і не все підходячих фарб для характеристики своїх політичних, а часто й особистих противників, але фактичних даних про життя повіту, міста чи села — на жаль — немає. Через те вся наша преса, а між нею і наш орган, вічно штигулькає на відсутність добрих, коротких, ядерних, змістовних кореспонденцій, опертих на фактичних і статистичних даних. Замісць цього маємо безліч матеріялу про все і вся, зі загальними висновками вже на початку дописів зі смішними погрозами на чиюнебудь адресу.

Деякі з цих перепон можна усунути. Це лежить в спроможности нашого громадянства шляхом поширення круга передплатників одинокого українського щоденника, що дасть нам змогу побільшити обєм, а тим самим завести чи розбудувати бракуючі діли в щоденнику — та шляхом навязання тіснішого звязку з „Ділом" через достарчування фактичного кореспонденційного матеріялу і скорого інформування про події на провінції. Якщо ці дві перепони будуть усунені, то тоді й вимоги, ставлені нам, будуть наскрізь оправдані. Ми зі свого боку заявляємо готовість піти настрічу вимогам громадянства, але вимагаємо, щоби й громадянство сповнило свої обовязки у відношенні до нас.

Памятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку (Львів, Ринок ч. 10. І. пов.) на щадничу книжечку ч. 7910.

НОВИНКИ.

— **„Українське Т-во прихильників Освіти"** у Відні на шестих загальних зборах дня 1. IV. вибрало новий виділ: головою проф. ун-ту С. Дністрянського; 1-им заступ дра ком голови Тришкалюка Олексія, студ. експ., 2-им заст. голови: Макарушку Любомира, абс. прав і державознавства, секретарем Стека Степана, канд. мед., касієром Чвартацького Гриця, канд. мед. Виділ складає всім товариствам і приватним жертводавцям щиру подяку за підмогу для нашої студіюючої молоді в Австрії. В шкільнім 1925/6 році 9 наших студентів скінчило студії у віденських високих школах.

— **На загальних зборах „Української Громади" у Берліні,** що відбулися дня 10. квітня, вибрано ось який виділ: Д-р Зен. Кузеля голова, інсп. С. Шемет і Е. Коновалець заступники голови, А. Баляк, Бр. Бурбела, В. Кужім і Д. Олянчин члени виділу, С. Федак і А. Мільо, заступники виділових, Ф. Королів, В. Кучабський і Тимчук, члени ревіз. комісії. Адреса „Української Громади", Берлін — Шарльотенбурґ, Віляндштр. 37.

— **Третій май по наших селах.** У львівському повіті всі наказні війти дістали наказ повивішувати на громадських урядах і школах в день третього травня державні червоно-білі прапори. Та наказ сам собою нині вже нікого не дивує і не робить на нікого враження. Річ не в наказі, а в тому, що кожний війт дістав крім того припоручення закупити по два готові прапори в одній фірмі за ціну 50 зол. Чому саме прапорів мав доставити один підприємець і чому ціна кожного встановлена в висоті 25 зол., це остане таємницею польської адміністрації. В часах економічної руїни та господарського розвалу, жертвою яких впало наше село, сума 50 зол. направлена в кишеню невідомого підприємця — це дійсно свідоцтво „розумної" господарки й економії, що їх виявляють підпори польської державности на „кресах".

— **Перше грецько-католицьке богослуження** в Лодзі відправили у перший день наших Великодних свят для жовнірів у ґарнізоновім костелі. Відомо, що від 60-их років, коли царський уряд знищив унію на землях йому підчинених, на терені т. зв. Конгресівки не правили греко-католицькі священики богослужень. До лодзького ґарнізону призначено тепер одного з наших душпастирів з огляду на велику скількість наших жовнірів у тамошніх полках. Хоча зазначено, що це богослуження було виключно для жовнірів, більш як 500 цивільних зібралось у церкві. Самих жовнірів було з півтора тисяча. Під час Служби Божої всі вони співали хором, один відспівав „Апостола", а другий „Вірую" по українськи. У богослуженні взяв участь також польський епископ Тимєнецкий, воєвода і командант корпусу.

— **Чужа преса про українське шкільництво.** В девятому числі місячника „Die Ostmark" за 1925-ий рік поміщена стаття проф. В. Кунашівського п. з. „Die Polonisirung des ukrainischen Schulwesens in Polen.

— **Пенсійне обезпечення в чужих інституціях.** Часописи зачинають порушувати справу пенсійного обезпечення бувших службовиків чужих підприємств, які до війни мали свої філії в Галичині, а опісля по розпаді Австрії забралися з краю, а яких службовики залишилися тут. Літа їх служби в тих чужих інституціях: чеських, австрійських, мадярських, італійських не числяться покищо до емеритури, бо чужі інститути не хочуть переслати премійних резерв на тутешні заведення пенсійні по причині недостачі відповідних договорів Польщі з иншими сукцесійними державами. Для зібрання статистичного матеріялу просимо всіх інтересованих, чи то їх родини, вислати негайно короткі дані своєї справи до Комітету бувших функціонарів чужих підприємств на руки д-ра Ол. Барилика, Львів, Театинська 31. На підставі точних і правдивих дат поведе Комітет акцію на дорогу диплёматичну до повного успіху.

Українська Громада

міста Львова!

Вівторок, дня 11. травня ц. р.

відбудеться

у великій салі Муз. Тов-а ім. М. Лисенка при вул. Шашкевича 5.

НАРОДНЄ ВІЧЕ

На порядку нарад: Справа фундації „Народнього Дому" у Львові. — Реферує д-р КОСТЬ ЛЕВИЦЬКИЙ.

Початок в годині пів до 7-ої вечір.

ГРОМАДЯНЕ!

Запропащують національне майно! Явіться масово на віче і скажіть в цій важній справі своє тверде слово!

Народня Орґанізація Українців міста Львова.

— **Особисті вісти.** Микола Єрмолаєв, член української студентської громади у Варшаві, одержав на варшавській політехніці диплём інжиніра на відділі ґеодезії.

— **Чехословацьке шкільництво.** У 1924/5 було у Чехословаччині 17 вищих шкіл, 355 середніх, 598 фахових рільничих, торговельних і промислових, 58 инших фахових, 2511 доосвітних, 15.713 народніх, 1415 діточих (фреблівських) і 72 для нерозвинених дітей. Разом 20.740 шкіл. — У вищих школах 20.000 студентів, у середніх 112.000 учнів, у фахових 94.000, у доосвітних 192.000, у народніх 1,794.000, у діточих 89.000 і 4000 нерозвинених дітей. Всіх разом було 2,315.000. З цього 1,550.000 Чехословаків, 513.000 Німців, 122.000 Мадярів, 71.000 Українців, 31.000 Жидів, 18.000 Поляків, 4.000 Росіян, 3.000 инших національностей. На це все дівчат була майже половина: 1,065.000.

— **З темної хроніки.** Вчора львівська поліція ствердила на власні очі, що злодії, за якими вона жене, відчиняють вхід до каналів і щезають у підземеллі. — В околиці Мостів Великих ширяє якийсь знахор, який лічить селян буцім-то як лікар, деручи з них, що можна; називає себе Василем Саладубом. — На „безробітних кельнерів", а в дійсности на власну кишеню збирали гроші по крамницях і ресторанах два провінціональні ошуканці Сейф і Рер, заки не стали справді безробітними в арешті. — У білий день зірвав з голови кравецького челядника Ґліницкого капелюх якийсь злодій, що проходив городом Косцюшка, ще й вирвав йому з рук шкіряні (!) рукавички і накивав пятами. — Поліція зловила убийника селянки Францішки Ухалової, у Великополі, городецького повіту; є ним 24-літний господар Микола Цвик, її зять, який пересварився з нею за ґрунт.

— **Оригінальний конґрес.** Живемо в добі конґресів, зїздів і конференцій. Тому нікого не здивує, що у Парижі почався 5-го ц. м. жидівський конґрес театральних і музичних критиків. Почин до нього дав бувший директор другого державного театру „Одеон" Поль Джіністі. На конґрес приїхало 40 представників з ріжних країв, одначе більше з цікавости як з потреби оборони своїх професійних інтересів. Професія театрального критика істнує тільки як виїмок — при органах преси, що виходять у міліонах примірників. Більшість французьких театральних критиків пише рецензії принагідно; є це визначні письменники, літературні критики, директори театру або попросту професійні журналісти. Мета згаданого конґресу — створити орґанізацію з поодиноких союзів театральних критиків у ріжних краях і змінити взаємини між ними. Мета більш ідеальна для всіх чужинців, а практична тільки для Французів, у яких професія теа-

бе повну відповідальність за явно проголошений визов невідхильної боротьби. Він має навіть сміливість заявити, що основи держави — захитані. Ті, що хотять їх боронити, станут на його боці; ті, що вірять у кращу долю населення після революційної бурі, можуть його валити. І між самими провідниками англійського робітництва виринули вагання. Робітнича партія не мала навіть сміливости у такий трагічний мент підкреслювати своєї опозиції в парляменті. Між самими керманичами трейдюніонів є люде, які належать одночасно до урядової консервативної партії. Не казати вже про тих, яким такі дорогі всі англійські традиції та інституції.

З усім тим: Англійці виявляють незвичайно дивний хист засвоювати собі хутко нові ідеї та приноровлювати до традиційних форм життя. Тому й всі ці поплутані нитки останнього великанського конфлікту є для нас лише в частині зрозумілі. Знаємо лише одно: Англія переходить недугу, яка є наслідком воєнної хуртовини і розсіяних зерен нових революційних ідей. Вона рішає, чи має вдержати дотеперішні шляхи свого розвитку, чи піти новими, ще незнаними. І те рішення буде її власним рішенням, таким несхожим до рішень в анальогічних випадках европейського суходолу.

Святотатство.

Темні постаті. — Святотатський вчинок мафії. — Дещо з історії дівочого „воспиталища" і будови церкви на стрийській дільниці. — Від слів до діл.

У важких хвилях народнього лихоліття з нор і закамарків вилазять на денне світло темні постаті, здатні на все, готові до послуг кожному, рішені на наіможливіші ризика в тій службі чужим богам, щоби тільки зазнати насолоди власти, щоби перейти до „історії", щоби зазначити своє істнування якиминебудь — хоч би Геростратовим вчинком. Певні не лише безкарности, але й признання своїх протекторів, вони виставляють „програми", ділають — ad maiorem gloriam своїх протекторів, на більшу наживу свою власну, на найбільшу шкоду народові, котрого імя вони по святотатськи при своїх злочинствах взивають надаремне. Для них немає нічого забороненого, величнього, святого, непорушного. Своєю святотатською рукою самопевно й безкарно сягають вони по народнє добро, щоби його повернути на легкодушні витребеньки й особисту наживу!

До таких темних постатей належать і ті типи, які згуртувалися біля нового правит. комісаря „Народнього Дому" Льва Черкавського, московсько-польського пройдисвіта. Вже вчора зясували ми темні ходи цього вшехпольського ставленника і його мафії на основі їх власної летючки. Перші кроки цього покидька й бувшого „працьовника" одного з відділів варшавського міністерства внутрішніх справ зводяться до того, що він продає українську церкву з монастирськими будинками при вул. Зиблікевича польським Домініканам. Що більше! В останній хвилі розійшлися чутки, що ця продажа народнього майна є вже фактом довершеним, що саме в страсний тиждень, коли то Юда Іскаріотський продав Спасителя, ком. Черкавський добив торгу з Домініканами. Колиб це справді відповідало дійсности, то був би це нечуваний злочин, довершений на нашому народі типом, якого польська влада поставила на чолі установи, здвигненої всенародніми складками на протязі довгих літ.

Церковця при вул. Зиблікевича є одиноким домом божим для всього українського населення стрийської дільниці. З хвилею переходу тієї церкви в посідання Домініканів стрийська дільниця лишиться без церкви, а тимсамим розпічнеться на широку скалю віроісповідно і національно-відступнича акція.

Польський правит. комісар не має ніякого не то морального, але й матеріяльного права торгувати, а тим менше продавати церкву українського населення. Годиться зазначити, що та церква разом з монастирськими будинками не є навіть власністю Інституту „Нар. Дім", тільки неуконституованої фондації, що остає під управою Інституту „Нар. Дім".

Варто теж спинитись над походженням церкви і монастирських будинків при вул. Зиблікевича. Свого часу о. А. Цибик жертвував був 10.000 (десять тисяч) австр. ринських на основування дівочого виховного інституту („воспиталища") з церковцею під управою СС. Василіянок в Бучачі. В 70-тих роках мин. століття справді закуплено за ті гроші відповідну реальність в Бучачі. Але що далеке провінціональне містечко не зовсім надавалося на такий інститут, то тодішній митрополит, кард. С. Сембратович, покровитель „Нар. Дому" постановив зі своїми дорадниками продати реальність в Бучачі і закупити для СС. Василіянок будинки при вул. Зиблікевича у Львові. Одначе гроші, одержані з продажі реальности в Бучачі, не покривали ціни купна реальности у Львові. Тоді СС. Василіянки додали до того свої посаги, які вони вносять, вступаючи до чину, а решту зложили громадяне Львова і цілого краю на зазив Митр. Ординаріяту і преси. Заходами СС. Василіянок і кард. Сембратовича побудовано на купленому грунті при вул. Зиблікевича невеличку церкву. На будову церкви пок. митрополит з власних фондів жертвував до 10.000 (десять тисяч) австр. ринських. Також сестра Василіянка, бл. п. Янушевська, вдова по нотарі, віддала все своє майно на розбудову монастирського будинку.

Дівочий інститут („воспиталище") не мав ще своїх статутів. Тому митрополит Сембратович (покровитель „Нар. Дому") і инші основники згодилися, щоби тимчасово заінтабулювати набуту реальність з церквою на „Нар. Дім" — тим більше, що тоді не було ще инших відповідно розвинених інституцій. Також все уладження до церкви (вівтарі, фелони і т. и.) справили СС. Василіянки та громадяне стрийської дільниці. Вони дбали про прикрасу й вивінування тієї своєї церковці. Їх коштом відновлено в р. 1925 іконостас, а тепер розпочато малювання церкви. „Нар. Дім", куратор фондації, нічим не причинювався до вивінування і просто консервації церкви. Навпаки з монастирських будинків тягнув великі зиски, використовуючи добру віру свого колишнього „покровителя", що згодився на інтабуляцію тієї фондації на „Нар. Дім". Давніше „Нар. Дім" вдоволявся невеличким комірним (чиншом), але тепер комісар зажадав від СС. Василіянок 7000 зол. комірного.

І це народньо-церковне і посагове майно СС. Василіянок тепер продає чи вже продав правит. комісар Черкавський польським Домініканам. З благородного почину і запису о. Цибика не будуть користати доньки українського народу, тільки Домінікани і Черкавські та гурток людців, які витягнули свої хижі руки по подачки й окрухи панської ласки, але з майна українського народу.

Годиться ще раз зазначити, що по статутам Інституту „Нар. Дім" навіть свого безсумнівно-власного майна не вільно йому позбувати без згоди і рішення загальних зборів. А щож говорити про фондаційне майно, яке є тільки під управою тієї установи.

Перед роками, посвячуючи новозбудовану церкву при вул. Зиблікевича, старенький проповідник говорив між иншим: „Проклят, хто би одчужив або продав той храм, те дівоче воспиталище СС. Василіянок". І той „проклятий" найшовся в особі правит. комісаря Льва Черкавського. Та українське громадянство не може і не сміє цеї справи, цього святотатства пустити плазом. Треба використати всі способи і засоби, щоби задержати народнє майно в народніх руках.

По широкому світі.

Бріян, франц. мін. зак. справ, радив з амбасадором Англії та Зєдинених Держав над працею комісії, яка має предложити проєкт реорганізації Ради Ліги Націй.

Плебісцит у справі відшкодування для бувших членів німецької цісарської родини розпише німецький уряд, тому, що райхстаг відкинув 236 голосами проти 142 проєкт закону про це відшкодування.

о. д-р Г. Костельник.

ДВІ УНІЇ.

(Докінчення.)

Дивним ходом подій в останніх роках наглядно розвязується вузол берестейської унії. Два типи унії, що являлися в історії, тепер у нас виступають нараз — у яскравих формах. Це наша галицька унія і польська унія на „кресах".

Ми уніяти з виховання, отже з чистого переконання. Навіть для Кафра з Африки, якщо він нічим не упереджений, ясно, що унію найкраще можуть пропагувати уніяти — так, як польськість Поляки, фашизм фашисти і т. д. Ба, але ми в Австрії стали церковно „повнолітні": хочемо працювати, щоби збогатити себе, а не щоби наша праця ішла на користь иншим. Очевидно, що поширення нашої унії принесло би скріплення для нашої нації в Польщі. А що Поляки від віків мріють про підбиття Сходу і про його польонізацію, так їм не на руку розріст нашої унії. Ось де розбіжна точка.

Сталось так, що Полякам віддано монополь пропагування унії між нашим і білоруським народом на „кресах". Нас урядово ізольовано, що — на домагання Поляків — затверджено й конкордатом. І ось Поляки роблять свою унію — „kościół wschodniego obrządku". Перед заграницею їхні ідеольоги поспішаються зясувати ріжниці між нашою і їхньою унією. Наша галицька унія, мовляв, це тільки українське політиканство, це „унія" тільки в знаках наведення, не є правдиво католицька і т. д. і т. д. Зате нова унія на „кресах" це правдива унія, чистий католицизм, хоч ще і неоконечний, бо це багато часу мине, заки схизматики зрозуміють і полюблять велич латинської літургії і т. д. Люде безмірні в накручуваннях справи, якщо їм так треба!

Але поставмо справу просто і ясно. Як скваліфікувати польську унію на „кресах"? З яких мотивів пристають там православні батюшки до неї? Ось це міродатне.

З яких мотивів? Церкви зачинені, не хочуть відчинити; поле забрали, не хочуть віддати; горожанства не дають, загалом нема куди подітись — і десятки подібних „догматичних" аргументів! І слабші духом „падуть"... підбиті.

Очевидно, якби ми, Галичане, там пропагували унію, зовнішні обставини були би такі самі. Алеж внутрішня психольогія була би зовсім инакша. Де двох приходить до згоди проти третього, а не: де один з немочі піддається другому.

Від деяких визначних православних Українців з Волині та Підляша можете таке почути: „Я зараз пристав би на унію, але — знаєте — під польського біскупа не піду!" Ось це та величезна ріжниця.

Теперішня польська унія на „кресах" стоїть без порівнання нище від берестейської унії. Нема вже ніяких пертрактацій, нема ніякої автономії — все після диктату. Виловлюється душі одинцем, інкорпорується їх до польських деканатів і дієцезій. „Польська рація" справляє свою історичну похибку: зле було признавати уніятам самостійні епископства, бо навіть цей ступінь церковної організації охоронив їх перед оконечним розбиттям, чого свідком галицькі уніяти. Тому ці уніяти не „правдиві", і новим уніятам не треба дозволити ніякої самостійної церковної організації. Є це типова унія через „підбиття Сходу" — очевидно з формами, що можуть мати бодай штучне місце в XX. ст. Але в другої сторони й наша унія справляє свої історичні похибки, і прямує до чистого свойого типу — до чистої „унії з порозуміння". Так станули побіч себе дві суперечні собі унії.

В Римі і на заході загалом не мають поняття про такий стан унії та про наслідки того штучного роздору унії. І не можуть вони мати належного поняття про те, бо це можна тільки добре відчути. На заході книжкові вчені розправляють про унію, як лікарі про здоровля й недуги. Алеж природа ліпше знає ті речі, як лікар. А в цьому випадку ми є „природа". І каже нам наше чуття, що це просто трагедія для унії взагалі, що — хоч-не хоч — першенство віддано унії „через підбиття Сходу", а унію „з переконання" ізольовано наче заразливого недужого. А це діється не з початком XIII. ст., але в XX. ст., коли всі письменні і все знають... Вправді папи разураз повторяють, що до православних треба підходити з великою і щирою повагою їхнього обряду й культури, але — як факти кажуть — це не рішає справи.

Недавно дістав я з Відня запитання: Яка причина тому, що унія в Росії так скоро пропала? Як це Німцям зясувати? Чомуж Поляки вдержались там при католицизмі, а Українці ні? — Річ зовсім проста. Чомуж Поляки так кленуть Австрію, хоч їм у Австрії не зле поводилось? А ось тому, що памятають, що до Австрії дістались шляхом розбору Польщі... Це викликає негодування і ретрактацію. Унія в Росії стала загибати тоді, коли нове покоління присвоїло собі православний історичний погляд на берестейську унію — що це була унія через підбиття Сходу. Всі догматичні аргументи нічого не значать проти сили цього болючого виду. Поляки засадно хваляться, що вони унію зродили. Забувають, що вони вже при народженню заразили її смертельною недугою.

Щож діється нині? Польська унія на „кресах" відсвіжує, прояснює і навіть погіршує давну історію... А нині кожда нація горда, а всі письменні і всі все знають.

Ах, це невисказана трагедія для унії! Але — правда тільки в болях родиться.